

DRÁMA
EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGI
ÍRÁSBELI VIZSGA
MINTAFELADATSOR
MEGOLDÁSA

I.
ÁLTALÁNOS TÖRTÉNETI ÉS ELMÉLETI KÉRDÉSEK
(15 PONT)

1. feladat (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

- a) komédia
- b) kar
- c) párbeszéd
- d) iambosz

2. feladat (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

- a) szkéné
- b) theatron
- c) thümelé
- d) orkhésztra

3. feladat (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

- a) moralitás
Pl.: elvont erkölcsi tartalmak *vagy* szereplői elvont fogalmak *vagy* példázat célja *vagy* allegorikus alakok
- b) misztériumjáték
Pl.: bibliai tárgyú szöveg *vagy* szereplői bibliai alakok

4. feladat (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

- Pl.: Pantalone gazdag, zsugori, öreg kereskedő. Kicsapongó, orránál fogva vezetik.
- Pl.: Harpagon (Molière: A fősvény)

5. feladat (2 pont)

- Pl.: Elvárásként fogalmazza meg a cselekmény (egy eset), a tér (egy helyen) és az idő (egy napon) hármasszabályát. (1 pont)
- Forrása: az ókori görög-római dráma, illetve Arisztotelész kötelező szabálya merevített Poétikája. (1 pont)

6. feladat (1 pont)

- a) Pl. A dráma egy helyszínen (Prozorovék házában) játszódik, de egyre szűkülő térben.
- b) Pl. A szűkülő tér (térvetés) a család tagjainak jövőbeli életére, lehetőségeire is utal.

7. feladat

- a) naturalizmus
- b) pl.: kis méretű színpad, valódi és nem festett díszletelemek *vagy* valóságos tárgyak
- c) pl.: sminknélküliség, a mimika láthatóvá tétele, *vagy* átélés, a szerep megtestesítése

8. feladat (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

- a) igaz
- b) hamis
- c) hamis
- d) igaz

9. feladat (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

Pl.: tréning, próbafolyamat, státuszjátékok

10. feladat (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

Pl.: songok; táncok, tömegmozgatás; látható világítótestek, kiemelő világítás; vetítés; táblák, feliratok a színpadon; narrátor szerepeltetése.

11. feladat (1 pont)

- a) bohózat
- b) kabaré

12. feladat (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

- a) a jellemábrázolás finomítása vagy Hamlet és Ophelia kapcsolatának megmutatása
- b) késleltetés

13. feladat (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) Pl.: testvéri szeretet, bánat a közeli elválás miatt.
- b) Pl.: zavar, titkolózás, megdöbbenés, elbizonytalanodás.
- c) Pl.: pici gúny, játékosság, nyugtatgatás.
- d) Pl.: kelletlenség, engedelmesség, bizalmatlanság, később egyre jobban fáj neki apja gúnyolódása és az ő lenézése.
- e) Pl.: beletörődés, tehetetlenség.

14. feladat (3 pont)

- a) Pl.: szigorú, gondos, jó apának látjuk, aki megszívlelhető tanácsokat ad fiának, mindenre kiterjedő figyelemmel, de már megjelenik bennünk némi rosszérzés: túlzottan fontoskodónak érezzük, és furcsának tűnik, hogy lenézi a lányát. (2 pont)
- b) Pl.: egyáltalán nem szánjuk, mikor a magát örültnek tettető Hamlet szópárbajban alaposan csúffá teszi. Függyöny mögüli leleselkedései miatt egyre hitványabbnak tűnik, ezért halálakor már nem érzünk szánalmat. (1 pont)

15. feladat (2 pont)

- a) (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

Pl.:

„Mindenek fölött

Légy hű magadhoz: így, mint napra éj,

Következik, hogy ál máshoz se léssz.

Isten veled: áldásom benned ezt

Érlelje meg majd.”

– nemeshez illő, fennkölt nyelvhasználat

„Mennyire vagytok?”

– köznapi, vulgáris fordulat

„Minthogy valódi árunak vevéd.

A semmi-árut. Több árt szabj magadnak,

Különben (hogy ne törjük e szegény szó

Nyakát tovább) elárulsz engem is.”

– szójáték, élcélődés, saját tehetség hangsúlyozása

„Mit! Vonzalom! Gyermekleány beszéd,”

– durva gúny

Bármilyen illő példa, helyes megoldás (két stílusréteg bemutatása megfelelő példával) elfogadható.

- b) Pl.: A nyelvi rétegek keverésével éri el Shakespeare, hogy ne érezzük őszintének Poloniust, bizalmunk megrendüljön iránta, kétkedéssel fogadjuk terveit és szavait. Mindemellett érezzük azt is, hogy a beszéd a legfőbb „munkaeszköze”, fegyvere és szóforgatásban járatos. (1 pont)

16. feladat (4 pont)

A megadott kifejezések némelyikének felhasználása: 1 pont.
Mindkét viszony megfelelő kidolgozása, ötletesség: 1 + 1 pont.
Megfogalmazásmód: 1 pont.

17. feladat (4 pont)

Dramaturgia, nyelv	Színház
Jelenettechnika	Többszintes színpad
Többszálú cselekményvezetés	Csak nappal játszottak
Drámai jambus	Különböző technikai eszközök alkalmazása, pl. süllyesztők, csigák, emelők.
Nyelvi gazdagság	Egyszerű díszletelemek pl.: bútorok.

A táblázat kitöltésénél bármilyen jó megoldás elfogadható!

III.

SZÍNHÁZI ELŐADÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ ELEMZÉST, ÉRTELMEZÉST, REFLEKTÁLÁST IGÉNYLŐ ESSZÉFELADAT (25 PONT)

1. Csehov a XXI. században: a meztelenre csupaszított dráma a Krétakör egyszerű színházában

Javítási-értékelési útmutató	Pont
<p>A feladat megértése:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vizsgázó megértette-e a feladatban felvetett problémát? • A kifejtésnek túlnyomórészt arra kell irányulnia, hogy a dráma konkrét színházi megvalósulása milyen problémákat vet fel a kortárs színház önértelmezésével kapcsolatban. • A feladatban kijelölt tárgyat elemzi-e? • Teljes értékű lehet a feladat megoldása, ha elsősorban az előadás térhasználatának, játékmódjának elemzésével, értelmezésével közelíti meg a problémát. • A vizsgázó válasza túlnyomó részben a probléma elemzésére irányul-e? • A vizsgázó válasza eltér-e a feladatban megfogalmazott témától? • Tudja-e „tartani” a témát? 	2
<p>Az ismeretek mennyisége, mélysége</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vizsgázó rendelkezik-e az elemzéshez szükséges alapvető ismeretekkel, elemzési szempontokkal? <ul style="list-style-type: none"> – A színpad és a nézőtér hagyományos, a hivatásos kőszínházakra, a „kukucskáló színpadra” jellemző elválasztásával szemben az előadás összemosza a játék terét és a nézők terét, s így végletesen összekeveredik a színész mint ember és a néző mint ember. Szinte egyenlőek, s a néző a játék szerves részévé válik. Schilling Árpád és a társulat le akarja bontani a játszó ember (a színész) és a játékot passzívan szemlélő ember (a néző) közt húzódó falat, hogy így a nézőt a játék részesévé tegye, állásfoglalásra készítse, hogy igazi testközeli kontaktusok jöhessenek létre, hogy egymás szemébe tudjanak nézni létkérdések „megvitatása” közben. – A néző a játék részeseként szinte bőrön át érezheti a drámai feszültséget, saját élettéményeként élheti át a színpadi cselekmény momentumait. Ezzel a megoldással létrejöhet újra az az ősi egység, amelyben a közösség egyenrangú tagjai mágiára, a természettel való kapcsolattartásra, a társadalom szervezésére használták a ritmust, a zenét, a táncot, a részeire még szét nem esett ösztömvészetet, a színházművészet rituális őst. A szórakoztatássá alacsonyodott, vagy az unalomba fulladt professzionális színházzal szemben egy újfajta kommunikáció, őszinte párbeszéd és bátor színházi nyelv alternatívájának lehetünk részesei. • Az előadás globális hatása (az előadás elhelyezése a kortárs színházművészetben stb.) • A térkezelés sajátosságai (a szobaszínház intim méretéből adódó jellemzők, a nézőtér és a játéktér határainak elmosódása) • A jelmezhasználat sajátosságai (a nézőkre is jellemző hétköznapi ruhák használata, „jelmeztelenség”) • Díszlet, kellékek, rekvizitumok (a lecsupaszított tér, a kellékek szimbólumként való használata, pl. hegedűtörés, a siráj pontos j-vel nylon reklámszatyorba rejtése) 	10

<ul style="list-style-type: none"> • Játékmód (a testközeli helyzetek megkövetelte őszinte játék, a természetes beszéd, a megszokott színészi manírok elvetése stb.) • A színpadi szöveg (a csehovi szöveg ebben a minden színházi modorosságtól megfosztott, természetes környezetben – itt és most – működése, új jelentéssel telítődése) • A csehovi humor működése (műfaji kérdések) • A nézők (az előadás helye, ideje, tartama, nézői reakciók, a néző aktív/passzív szerepe) • Jól emelte-e ki elemzésében a lényegét? • A magyar és a külföldi színházi műhelyek (amatőr, alternatív, hivatásos) különböző eredményeinek beemelése a az új színházi gondolkodásba, a színház szerepének újraértelmezése, a néző beemelése a játékba stb. <p>Fogalmazványában helyesen használta-e a vizsgázó a korszakra és a témára vonatkozó szakszókincset?</p>	
<p>A téma kidolgozottsága, a megközelítés sokszínűsége</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dolgozatában a vizsgázó milyen színvonalon tudta a feladatban elvárt problémát megközelíteni, értelmezni, azonosítani és kidolgozni? • Fogalmazványának meghatározó eleme-e a megközelítés sokszínűsége, az értelmezés és elemzés összetettsége? <p>Állításait színháztörténeti példákkal támasztja alá, rávilágít az előadás tágabb összefüggéseire (a kortárs színházi struktúra, a társulat helye ebben a struktúrában, a kortárs színház Csehov-értelmezései), kitér az előadás alkotóelemeinek összefüggéseire stb.</p>	6
<p>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elvárt a szerkesztett szöveg. E szempontból tehát nem értékelhető a nagyrészt vázlatosan összeállított vagy egymással nem összefüggő mondatokból álló válasz. <p>Elvárható, hogy a vizsgázó állításait érvekkel támassza alá, gondolatmenete összefüggő, követhető, logikus legyen, hogy a válasz szerkezete megfeleljen a feladat által megkövetelt gondolatmenetnek.</p>	2

2. „Falbontási” kísérlet: „kukucsálás” helyett a néző, mint a színpadi játék résztvevője. Értelmezze, milyen színházfelfogást tükröz Csányi János Szentivánéji álm-rendezése!

Javítási-értékelési útmutató	Pont
<p>A feladat megértése:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vizsgázó megértette-e a feladatban felvetett problémát? • A kifejtésnek túlnyomórészt arra kell irányulnia, hogy a dráma konkrét színházi megvalósulása milyen problémákat vet fel a kortárs színház önértelmezésével kapcsolatban. • A feladatban kijelölt tárgyat elemzi-e? • Teljes értékű lehet a feladat megoldása, ha elsősorban az előadás mesteremberek-jeleneteinek elemzésével, értelmezésével közelíti meg a problémát. • A vizsgázó válasza túlnyomó részben a probléma elemzésére irányul-e? • A vizsgázó válasza eltér-e a feladatban megfogalmazott témától? • Tudja-e „tartani” a témát? 	2

<p>Az ismeretek mennyisége, mélysége</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vizsgázó rendelkezik-e az elemzéshez szükséges alapvető ismeretekkel, elemzési szempontokkal? <ul style="list-style-type: none"> – Az előadás globális hatása (pl. kortárs színházművészet kritikája, parodisztikus ábrázolása stb.). – Térkezelés sajátosságai (a nézőtér és a játéktér határainak elmosódása). – Zenei humor. – Jelmezek (korhűség és stilizáltság). – Díszlet, kellékek, rekvizitumok (pl. hinta mint erdő és mint nézőtér, a meseteremberek színpada, álarc). – Játékmód (pl. az improvizáció jelentősége, tipizálás, túlzás, paródia). – A színpadi szöveg (pl. a drámaszöveg átírása, improvizációk). – A nézők (az előadás helye, ideje, tartama, nézői reakciók, a néző aktív/passzív szerepe). • Jól emelte-e ki elemzésében a lényegét? • A színházi alkotómunka ironikus ábrázolása, a 90-es évekbeli magyarországi színházi struktúra (amatőr, alternatív, hivatásos) határainak megkérdőjelezése, a színház szerepének újraértelmezése, a néző beemelése a játéktérbe stb. • Megoldásában helyesen használta-e a vizsgázó a korszakra és a témára vonatkozó szakszókincset? • Pl. irónia, tipizálás, játéktér, nézőtér, improvizáció. 	10
<p>A téma kidolgozottsága, a megközelítés sokszínűsége</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dolgozatában a vizsgázó milyen színvonalon tudta a feladatban elvárt problémát megközelíteni, értelmezni, azonosítani és kidolgozni? • Szövegének meghatározó eleme-e a megközelítés sokszínűsége, az értelmezés és elemzés összetettsége? • Állításait színháztörténeti példákkal támasztja alá, rávilágít az előadás tágabb összefüggéseire (a kor színházi struktúrája, az előadásszöveg és a dráma szövegének különbsége, ennek jelentősége), kitér az előadás alkotóelemeinek összefüggéseire stb. 	6
<p>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elvárt a szerkesztett szöveg. E szempontból tehát nem értékelhető a nagyrészt vázlatosan összeállított vagy egymással nem összefüggő mondatokból álló válasz. • Elvárható, hogy a vizsgázó állításait érvekkel támassza alá, gondolatmenete összefüggő, követhető, logikus legyen. • A válasz szerkezete megfelel-e a feladat által megkövetelt gondolatmenetnek? • Az értékelésnél meg kell állapítani, hogy a vizsgázó rendelkezik-e megfelelő elemző képességgel. 	2